

Kulturdepartementet

Veileder, revidert februar 2016

Rehabilitering/ombygging av eldre idrettsanlegg

Vilkår for tilskudd fra spillemidlene

Rehabilitering/ombygging av eldre idrettsanlegg

Vilkår for tilskudd fra spillemidlene

Innhold

1. INTRODUKSJON	4
Definisjon	4
Målsetting	4
2. GENERELT – GJELDENE FOR ALLE TYPER ANLEGG	5
3. REHABILITERING AV IDRETTSHALLER	6
4. REHABILITERING AV IDRETTSGULV	8
5. REHABILITERING AV SVØMMEANLEGG	10
6. REHABILITERING AV KUNSTGRESSDEKKER/-BANER	13
7. REHABILITERING AV GRUSBANER	15
8. REHABILITERING AV NATURGRESSBANER.....	17
9. REHABILITERING AV FRIIDRETTSBANER (KUNSTSTOFFDEKKER)	19

1. INTRODUKSJON

Det kan ytes tilskudd av spillemidlene til rehabilitering av idrettsanlegg når dette primært vil gi bedre forhold og mer aktivitet blant barn og ungdom. Omfattende rehabilitering kan ofte være like kostbart som nybygg og må sees i sammenheng med dette alternativet. Nybygg vil ofte være mer fremtidsrettet og fleksibelt med hensyn til de aktiviteter som kan foregå og som ønskes i anlegget.

Søknad om tilskudd til rehabilitering fremmes på samme måte som for nye anlegg. Det vises til publikasjon V-0732 for nærmere informasjon om tilskuddsordningen.

Definisjon

Rehabilitering av et idrettsanlegg er en istandsetting av anlegget som skal gi vesentlig funksjonell og bruksmessig standardheving i forhold til dagens situasjon. Rehabiliteringen vil som regel bety inngrep i anleggets struktur eller utforming for å tilpasse det til nye funksjoner og bruksområder.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til dagens krav og standard. Det skal være et mål at rehabiliteringen skal gi langvarig forbedring av funksjoner og teknisk/økonomisk drift.

2. GENERELT – GJELDENE FOR ALLE TYPER ANLEGG

Følgende vilkår gjelder for å kunne søke om tilskudd av spillemidlene til rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet:

- rehabilitering av anlegget skal inngå i en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet.
- det er et vilkår at anlegget som helhet skal være universelt utformet etter rehabiliteringen.
- planene for rehabilitering skal bygge på en faglig kvalifisert og helhetlig tilstandsrapport som gjør rede for tekniske, økonomiske og funksjonelle forhold i hele anlegget
- vurdering av tilstand og utarbeidelse av tilstandsrapport skal utføres av personer med relevant fagkompetanse. Tilstandsanalysen kan utføres i henhold til NS 3424:2012
- det skal foreligge komplette planer og kostnadsberegninger for hele arbeidet. Imidlertid kan arbeidene deles i hensiktsmessige etapper eller byggetrinn, og det kan søkes om tilskudd til den enkelte etappe eller det enkelte byggetrinn
- grunnlag for å gi tilskudd til rehabilitering av et anlegg skal være utilfredsstillende teknisk/økonomisk drift, utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje som ikke kan rettes opp ved normalt vedlikehold
- det gis ikke tilskudd til rehabilitering av anlegg som er yngre enn 20 år. Unntak gjelder for idrettsgulv, idrettsdekker, snøproduksjonsanlegg og kart, hvor det kan søkes om tilskudd til rehabilitering etter 10 års bruk
- idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av planer skal foreligge før arbeidene startes og før det kan søkes om tilskudd. Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning skal gjøres etter samme regler som for nye anlegg. Forhåndsgodkjenningen gjøres på bakgrunn av tilstandsrapporten og planen for rehabiliteringen
- forhold som skyldes feil ved planlegging, utførelse eller manglende vedlikehold fra anleggseiers side, gir ikke grunnlag for tilskudd

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

I forbindelse med idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av planer skal det utarbeides et enkelt kostnadsoverslag og en foreløpig finansieringsplan for hele rehabiliteringsarbeidet.

Gjennomføring av arbeidene kan deles opp i hensiktsmessige etapper eller byggetrinn. Søknad om tilskudd av spillemidler kan omfatte hele arbeidet, eller separate etapper eller byggetrinn. Den enkelte søknad skal dokumenteres med spesifisert kostnadsoverslag for de arbeidene som omfattes av søknaden, inkludert eventuelle kostnader som ikke er tilskuddsberettigete.

Tilsvarende skal hver av postene for finansiering av arbeidene som omfattes av søknaden dokumenteres. Dette inkluderer også eventuelle kostnader som ikke er tilskuddsberettigete (unntatt søknadssummen).

Begrensning

Tiltak som defineres som vedlikehold eller tiltak som er nødvendig på grunn av prosjekteringsfeil, feil utførelse i byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av tilskuddsordningen.

3. REHABILITERING AV IDRETTSHALLER

Referanse

- V-0989 Idrettshaller - Planlegging, bygging, drift og vedlikehold
- NS-EN 12139, klasse 2 jf. "Idrettsbelysning" – veileder til NS-EN 12193:2007 – publikasjon 3 fra Lyskultur

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende teknisk/økonomisk drift, utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje som ikke kan rettes opp ved normalt vedlikehold. Tilpasning til nye forskrifter er også akseptert som grunnlag for rehabilitering. Det gis ikke tilskudd til rehabilitering av anlegg som er yngre enn 20 år.

Om generelle vilkår, se kap. 2.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget slik at det tilfredsstillers dagens krav og standard. Målet med rehabiliteringen skal være å gi langvarig forbedring av funksjoner og teknisk/økonomisk drift.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeides en tilstandsrapport for anlegget. Tilstandsrapporten skal være en helhetlig vurdering av anlegget og skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer.

Rapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for anlegget (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- romdata (funksjoner, arealer)
- eventuelle mangler gjeldende universell utforming
- bygningsmessige data (gulv-, vegg- og takkonstruksjoner)
- hallgulv; se nærmere om rehabilitering av idrettsgulv i kap. 4
- lysanlegg (lampetype, lysstyrke, jevnhet)
- tilstand for utstyr i hallen, herunder fast turnutstyr, eventuelle skillevegger med mer
- varme- og ventilasjonsanlegg (type, kapasitet)
- sanitæranlegg
- energikilde, energiforbruk
- eventuell varmegjenvinning

Tilstanden til alle idrettshallens bygningsdeler og installasjoner skal vurderes og tilstand angis. Dette gjelder også for de deler av anlegget som har en akseptabel tilstand og av den grunn ikke inngår i rehabiliteringsplanene.

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å få anlegget opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av anlegget.

Funksjonskrav

Ved rehabilitering skal funksjonskravene som stilles til nye haller legges til grunn. Dette medfører blant annet at det stilles krav om universell utforming. Dersom bygget har mangler når

det gjelder universell utforming, skal det utarbeides planer som viser hvordan man kan tilfredsstille kravene til dette i bygget.

Plan for rehabilitering

Det skal gjøres rede for behovet for rehabilitering. Det skal utarbeides en samlet plan for alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planen skal være komplett selv om arbeidet skal utføres i atskilte byggetrinn. Planen skal gi opplysninger om materialvalg og teknisk utførelse av hvert element i rehabiliteringsplanen. Planen skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er gitt i Kulturdepartementets veiledere.

Planen skal klarlegge behovet for

- fjerning av deler av eller hele bygningskomponenter
- krav til håndtering av materialer som fjernes
- bygningsmessige endringer for bedring av idrettsfunksjonelle forhold i anlegget
- bygningsmessige endringer for universell utforming av anlegget
- bygningsmessige endringer for bedre drift av anlegget
- oppgradering av utstyr i hallen, herunder for eksempel fast turnutstyr og skillevegger
- oppgradering, eventuelt utskifting, av lysanlegg
- oppgradering, eventuelt utskifting, av ventilasjonsanlegg
- oppgradering av våtrom, eventuelt utskifting sanitærutstyr
- endring av energikilder
- tiltak for energiøkonomisering, inkludert rentabilitetsberegning

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Rehabilitering av idrettshall kan f.eks. omfatte

- ombygging for å tilfredsstille kravene til universell utforming
- utskifting av lys- og/eller ventilasjonsanlegg
- rehabilitering av garderober, sanitæranlegg etc.
- utskifting/rehabilitering av idrettsgulv (se også kap. 4)
- generelle bygningsmessige utbedringer

Kvalitetssikring

For kvalitetssikring/-testing av gulvet, se kap. 4

Avhengig av omfanget av rehabiliteringen, skal det utføres kvalitetskontroller for de enkelte bygningselementer og installasjoner etter et nærmere spesifisert opplegg.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på anlegget, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

4. REHABILITERING AV IDRETTSGULV

Referanse

- V-0989 Idrettshaller – Planlegging, bygging, drift og vedlikehold.

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje som ikke kan rettes opp ved normalt vedlikehold. Det gis ikke tilskudd til rehabilitering av anlegg som er yngre enn 10 år. Det kan søkes om tilskudd til rehabilitering av idrettsgulv som eget tiltak.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabilitering skal ta sikte på å oppgradere gulvet til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av funksjon.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeides en tilstandsrapport for gulvet. Tilstandsrapporten skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer. Det bør foretas test av egenskaper som støtdemping, deformasjon, friksjon, ballrefleksjon og planhet som grunnlag for vurdering av behovet for rehabilitering.

Tilstandsrapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for bygget (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- hallgulv (type, årsmodell, eventuelle funksjonsdata)
- gulvets bruksområde
- renhold, vedlikehold
- installasjoner i gulvet
- slitasjeskader, rifter og sår
- planhet og eventuelle setninger
- eventuelle fuktproblemer
- eventuelle skader på undergulv
- leverandørens oppfølging av eventuell garanti- og vedlikeholdsansvar

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å få gulvet opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av gulvet.

Funksjonskrav

Ved rehabilitering skal kravene til idrettsfunksjonelle egenskaper for nye gulv (friksjon, støtdemping, deformasjon, ballsprett etc.) legges til grunn.

Plan for rehabilitering

Det skal utarbeides en plan for rehabiliteringen av gulvet med oppgave over alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planene skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er gitt i Kulturdepartementets veiledere.

Planen skal klarlegge

- fjerning av hele eller deler av eksisterende gulv
- krav til håndtering av materialer som fjernes eventuelle tiltak i undergulv
- nytt idrettsgulv inklusiv oppmerking
- nye fundamenter for forankringshylser i gulvet (for ballspill og for turnutstyr)
- eventuelle nye installasjoner i gulvet (turngrop, hoppegrop, stavkasse, satsplanker, overdekkingsselementer, trekkekummer etc.)

Dersom det eksisterende gulvet inngår, helt eller delvis, i den nye konstruksjonen, må det ved forhåndstesting dokumenteres at den valgte løsning vil tilfredsstillе funksjonskravene som stilles.

Arbeider som inngår i et normalt vedlikeholdsarbeid for å opprettholde kvaliteten på gulvet, som f.eks. lakkering av parkettgulv, reparasjon av sårskader/bruddskader og utbedringer som skyldes feil som følge av hvordan anlegget driftes, regnes ikke som rehabilitering.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Rehabilitering av idrettsgulv kan f.eks. omfatte

- nytt gulv inkludert oppmerking
- nye fundamenter og nytt forankringsutstyr

Kvalitetskontroll

Idrettsgulvets målbare egenskaper (friksjon, støtdemping, deformasjon, ballsprett etc.) skal være laboratorietestet. Etter legging skal idrettsgulvets målbare egenskaper testes på stedet.

Godkjent testrapport skal oversendes fylkeskommunen for sluttutbetaling fra spillemidler.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på gulvet/dekket, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

5. REHABILITERING AV SVØMMEANLEGG

Referanse

Det finnes standarder som omhandler svømmebasseng og –utstyr for eksempel:

- NS-EN 15288 Svømmebasseng
- NS-EN 13451 Svømmebassengutstyr

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende teknisk/økonomisk drift, utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje som ikke kan rettes opp ved normalt vedlikehold. Tilpasning til nye forskrifter er også akseptert som grunnlag for rehabilitering. Det gis ikke tilskudd til rehabilitering av anlegg som er yngre enn 20 år.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til dagens standard.

Rehabiliteringen skal gi langvarig forbedring av funksjoner og teknisk/økonomisk drift.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeides en tilstandsrapport for anlegget.

Tilstandsrapporten skal være en helhetlig vurdering av anlegget og skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer. Man kan legge Kulturdepartementets rapportskjema (V-0869) og/eller NS 3424 til grunn for vurderingen.

Tilstandsrapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for anlegget (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- romdata (funksjoner, arealer)
- eventuelle mangler gjeldende universell utforming
- bygningsmessige data (gulv-, vegg- og takkonstruksjoner)
- bassengkonstruksjon
- renseanlegg (type, kapasitet)
- operativ vanntemperatur, operativ lufttemperatur, luftfuktighet
- varme- og ventilasjonsanlegg (type, kapasitet)
- sanitæranlegg
- energikilde og energiforbruk
- eventuelt varmegjenvinningsanlegg/avfuktningsanlegg
- miljøforhold

Tilstanden til alle av bade- og svømmeanleggets bygningsdeler og installasjoner skal vurderes og beskrives. Dette gjelder også for de deler av anlegget som har en akseptabel tilstand og av den grunn ikke inngår i rehabiliteringsplanene.

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å få anlegget opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av anlegget.

Funksjonskrav

Ved rehabilitering skal funksjonskravene for nye svømmeanlegg legges til grunn. Dette medfører blant annet at det stilles krav om universell utforming av anlegget. Dersom bygget har mangler i

forhold til universell utforming, skal det utarbeides planer som viser hvordan bygget kan tilpasses.

Plan for rehabilitering

Det skal gjøres rede for behovet for rehabilitering. Det skal utarbeides en samlet plan for alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planen skal være komplett selv om arbeidet skal utføres i atskilte byggetrinn. Planen skal gi opplysninger om materialutvalg og teknisk utførelse av hvert enkelt element i rehabiliteringsplanen.

Planen skal klarlegge behovet for

- fjerning av deler av eller hele bygningskomponenter
- krav til håndtering av materialer som fjernes
- bygningsmessige endringer for bedring av idrettsfunksjonelle forhold i anlegget, herunder vurdering av aktivitetstilbud i anlegget
- bygningsmessige endringer for universell utforming av anlegget
- tiltak for bedret komfort (høyere vann- og lufttemperatur)
- oppgradering av utstyr i hallen
- bygningsmessige endringer for bedre drift av anlegget
- installasjon av aktivt sikkerhets- og overvåkningsutstyr
- oppgradering, eventuelt utskifting, av ventilasjonsanlegg
- oppgradering av garderobeanlegg (omklodning, dusj, toalett), eventuelt utskifting av sanitærutstyr
- ombygging av rensenanlegget av tekniske og/eller miljømessige grunner
- installasjon av avfuktningssystemer
- oppgradering, eventuelt utskifting, av lysanlegg
- endring av energikilder
- energiøkonomiseringstiltak som for eksempel varmepumpe, installasjon av varmegjenvinningssystem, installasjon av automatiske styringssystemer, bassengovertrekk, vannbesparende dusjhoder, tilleggisolasjon i vegger og tak, skifting til flerlagsglass og reduksjon av vindusflater, inkludert rentabilitetsberegning

De anførte punktene må tilpasses det enkelte anlegg.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Rehabilitering av svømmehall kan f.eks. omfatte

- ombygging for å tilfredsstille kravene til universell utforming
- utbedring av basseng
- utskifting av lys- og/eller ventilasjons og avfuktningssystemer
- rehabilitering av garderober, sanitæranlegg etc.
- sikkerhets- og overvåkningsutstyr
- rensenanlegg
- generelle bygningsmessige utbedringer

Kvalitetssikring

Avhengig av omfanget av rehabiliteringen, skal det utføres kvalitetskontroller for de enkelte bygningselementer og installasjoner etter et nærmere spesifisert opplegg.

Uavhengig kontroll (tredjepartskontroll) bør gjennomføres for elementer og installasjoner som har høy risiko for skader på grunn av fukt og/eller aggressivt miljø, eller som er utsatt for stor bruksslitasje. Dette gjelder f.eks. fuktsperrer, vannbehandlingsanlegg og dusjanlegg. Det understrekes at kostnadene ved en begrenset uavhengig kontroll normalt vil være små i forhold til de store kostnadene som ofte er knyttet til rehabilitering av svømmeanlegg. Oppretting av feil i ettertid vil ofte være kostbart og kreve at anlegget stenges i en utbedringsperiode.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på anlegget, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

6. REHABILITERING AV KUNSTGRESSDEKKER/-BANER

Referanse

- V-0975 B Kunstgressboka
- NS-EN 12139, klasse 2 jf. "Idrettsbelysning" – veileder til NS-EN 12193:2007 – publikasjon 3 fra Lyskultur

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje. Det kan søkes om tilskudd til rehabilitering av banen inklusive underbygning etter 20 års brukstid. Ved rehabilitering av kun kunstgressdekket kan det søkes om tilskudd til rehabilitering etter 10 års brukstid.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til gjeldende standard og gi en varig forbedring av banen.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeidet en tilstandsrapport for anlegget. Tilstandsrapporten skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer.

Rapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for anlegget (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- klimatiske forhold
- grunnforhold
- banens oppbygging
- dreneringssystem
- eventuelt undervarmeanlegg
- kunstgresssystemet inklusive eventuelt støtdempningssjikt, og fabrikat/typebetegnelse
- banens jevnhet
- dekkets egenskaper i forhold til funksjonskrav

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å bringe banen opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av anlegget.

Funksjonskrav

Ved rehabilitering skal funksjonskravene for nytt dekke, med hensyn til målbare egenskaper (friksjon, støtdemping, deformasjon, ballsprett etc.), legges til grunn

Plan for rehabilitering

Det skal utarbeides en plan for rehabilitering av banen med oppgave over alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planene skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er fastsatt av Kulturdepartementet og/eller Norges Fotballforbund.

Planen skal klarlegge

- om hele eller bare deler av eksisterende dekke må fjernes
- krav til håndtering av materialer som fjernes
- behov for tiltak i underbygning, eventuelt med underliggende støtdempingssjikt (pad)
- krav til nytt kunstgressdekke, inklusiv oppmerking

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Rehabilitering av kunstgressbaner kan f.eks. omfatte

- utbedring av underbygning, inklusive drenering
- utskifting eller reparasjon av eventuelt støtdempingssjikt (pad)
- utbedring av eventuelt undervarmeanlegg
- utskifting av kunstgressmatte
- oppgradering av, eller nytt, lysanlegg

Kvalitetssikring

Før legging av kunstgressdekket skal overflate/støtdempingssjikt kontrolleres for jevnhet.

Før legging av kunstgressdekket skal overflate/støtdempingssjikt kontrolleres for tilstrekkelig vanngjennomslippelighet.

Etter legging skal kunstgressdekkets målbare egenskaper testes på stedet.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på dekket, herunder supplering av innfyllmaterialer, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendiggjort som følge av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

Resirkulering/gjenbruk/destruksjon

Brukt kunstgress bør resirkuleres. Hvis ikke dette er mulig skal det leveres til godkjent mottak.

Flytting/gjenbruk av kunstgresset andre steder anbefales ikke da det er fare for at dette blir en forurensingskilde fordi ny eier ikke sørger for miljøriktig resirkulering/destruksjon.

Kassert granulat skal leveres til forbrenning.

7. REHABILITERING AV GRUSBANER

Referanse

- V-0693 Grusbaneboka - veileder
- NS-EN 12139, klasse 2 jf. "Idrettsbelysning" – veileder til NS-EN 12193:2007 – publikasjon 3 fra Lyskultur

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje. Det kan søkes om tilskudd til rehabilitering av banen inklusive underbygning etter 20 års brukstid. Ved rehabilitering av kun grusdekket kan det søkes om tilskudd til rehabilitering etter 10 års brukstid.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til gjeldende standard, og gi en langvarig forbedring av banen.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeides en tilstandsrapport for anlegget. Tilstandsrapporten skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer.

Tilstandsrapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for banen (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- klimatiske forhold
- grunnforhold
- banens oppbygging
- dreneringssystem
- banens jevnhet
- tekniske installasjoner (vanningsanlegg og lysanlegg)

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å få anlegget opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av dem.

Funksjonskrav

(Det stilles ikke funksjonskrav til grusbaner)

Plan for rehabilitering

Det skal utarbeides en plan for rehabilitering av banen med oppgave over alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planene skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er gitt i Kulturdepartementets veiledere.

Planen skal klarlegge:

- behov for fjerning av hele eller deler av eksisterende dekke
- krav til håndtering av materialer som fjernes
- behov for tiltak i underbygning
- behov for nytt grusdekke

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på grusbaner, f.eks. etterfylling og avretting av toppdekke, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Eksempler på tiltak som rehabilitering kan omfatte er

- tiltak for utbedring av dreneringssystem
- utbedring av underbygning og bærelag
- helt eller delvis nytt toppdekke
- oppgradering av, eller nytt, lysanlegg

Kvalitetssikring

Korngradering av materialer til toppdekke bør vurderes nøye.

Planhet kontrolleres etter legging av toppdekke.

Vanngjennomslippelighet bør kontrolleres.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på dekket, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

8. REHABILITERING AV NATURGRESSBANER

Referanse

- V-0897 Naturgressboka - veileder.
- NS-EN 12139, klasse 2 jf. "Idrettsbelysning" – veileder til NS-EN 12193:2007 – publikasjon 3 fra Lyskultur

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje. Det kan søkes om tilskudd til rehabilitering av banen inklusive underbygning etter 20 års brukstid. Ved rehabilitering av kun gressdekket kan det søkes om tilskudd til rehabilitering etter 10 års brukstid.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabiliteringen skal ta sikte på å oppgradere anlegget til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av banen.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeidet en tilstandsrapport for anlegget.

Tilstandsrapporten skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer.

Tilstandsrapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for banen (eier- og driftsforhold, byggeår, etc.)
- klimatiske forhold
- grunnforhold
- banens oppbygging
- vekstmassens sammensetning
- dreneringssystem
- gressart/gressdekning
- banens jevnhet
- tekniske installasjoner (vanningsanlegg og lysanlegg)

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å få anlegget opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av banen.

Funksjonskrav

(Det stilles ikke funksjonskrav til naturgressbaner)

Plan for rehabilitering

Det skal gjøres rede for behovet for rehabilitering. Det skal utarbeides en samlet plan for alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planen skal gi opplysninger om materialutvalg og teknisk utførelse av hvert enkelt element i rehabiliteringsplanen. Planen skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er gitt i Kulturdepartementets veiledere.

Planen skal kartlegge behovet for

- problemområder i jordprofilen ned til dreneringsdybde eller fast grunn.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Eksempler på tiltak som rehabilitering kan omfatte

- nytt dreneringssystem
- nytt drenslag
- nytt vekstlag
- ny gressetablering
- automatisk vanningsanlegg
- resirkuleringsanlegg for drensvann
- oppgradering av, eller nytt, lysanlegg

I visse tilfeller vil dyp slissedrenering kunne godkjennes som rehabilitering, dersom tilstandsrapporten viser at dette vil være en tilfredsstillende løsning for å gjenopprette banens funksjonsegenskaper.

Kvalitetssikring

Avhengig av omfanget av rehabiliteringen, skal en eller flere kvalitetskontroller gjennomføres

- når gravearbeidene er ferdig, ledningsarbeidene pågår og fyllingsarbeidene er startet
- når vekstlaget er lagt ut (før tilsåing)
- ved ferdigbefaring etter 2. gangs klipping av gresset

Kontrollene skal være de samme som utføres ved nyanlegg av naturgressbaner.

Begrensning

Tiltak som defineres som vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på dekket omfattes ikke av rehabiliteringsordningen. Dette gjelder blant annet

- vertikalskjæring
- grunn slissedrenering
- lufting
- toppdressing
- reparasjonssåing

Reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes heller ikke av rehabiliteringsordningen.

9. REHABILITERING AV FRIIDRETTSBANER (KUNSTSTOFFDEKKER)

Referanse

- NS-EN 12139, klasse 2 jf. "Idrettsbelysning" – veileder til NS-EN 12193:2007 – publikasjon 3 fra Lyskultur

Grunnlag

Grunnlaget for rehabilitering skal være utilfredsstillende bruksfunksjoner og/eller stor bruksslitasje. Det kan søkes om tilskudd til rehabilitering av friidrettsbanen inklusive underbygning etter 20 års brukstid. Ved rehabilitering av kun kunststoffdekket kan det søkes om tilskudd til rehabilitering etter 10 års brukstid.

Om generelle krav, se kap. 2.

Målsetting

Rehabilitering skal ta sikte på å oppgradere dekket til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av friidrettsanlegget.

Tilstandsrapport

For vurdering av rehabiliteringsbehovet skal det utarbeides en tilstandsrapport for banen/dekket. Tilstandsrapporten skal utarbeides av faglig kvalifiserte personer.

Tilstandsrapporten skal gi opplysninger om

- grunndata for anlegget (eier- og driftsforhold, byggeår etc.)
- grunnforhold
- banens oppbygging (bærelag, isolasjon, asfaltlag etc.)
- kunststoffdekket (fabrikat, type)
- dreneringssystemet
- tekniske installasjoner og anlegg
- banens jevnhet

Tilstandsrapporten skal danne grunnlag for å planlegge de tiltak som er nødvendig for å bringe banen opp til gjeldende standard og gi en langvarig forbedring av anlegget.

Funksjonskrav

Ved rehabilitering skal funksjonskravene for nye friidrettsanlegg, med hensyn til målbare egenskaper (friksjon, støtdemping, deformasjon, vanngjennomslippelighet etc.), legges til grunn.

Plan for rehabilitering

Det skal gjøres rede for behovet for rehabilitering. Det skal utarbeides en samlet plan for alle arbeider som skal gjøres i forbindelse med rehabiliteringen. Planen skal være komplett selv om arbeidet skal utføres i atskilte byggetrinn. Planen skal gi opplysninger om materialutvalg og teknisk utførelse av hvert enkelt element i rehabiliteringsplanen. Planen skal utarbeides i henhold til retningslinjer som er gitt av Kulturdepartementets veiledere og gjeldende standarder.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Se kap. 2

Omfang

Eksempler på tiltak som rehabilitering kan omfatte er

- dreneringssystem
- underbygning
- asfaltarbeid
- kunststoffdekke
- toppsprøyting
- nytt lysanlegg

Kvalitetssikring

Avhengig av omfanget av rehabiliteringen, skal en eller flere kvalitetskontroller gjennomføres

- når gravearbeidene er ferdige, ledningsarbeidene pågår og fyllingsarbeidene er startet
- når grunnarbeidene er utført
- når andre lag asfalt er lagt
- når basisbelegget er lagt og før toppsprøyting starter
- når alle arbeider er utført (ferdigbefaring)

Funksjonstest skal utføres av godkjent testinstitutt.

Kontrollene skal være de samme som utføres ved nyanlegg av kunststoffdekker.

Begrensning

Tiltak som defineres som normalt vedlikehold for å opprettholde kvaliteten på dekket, reparasjon av skader eller tiltak som er nødvendig på grunn av feil i prosjekterings- og/eller byggefasen, feil som følge av hvordan anlegget driftes eller manglende vedlikehold, omfattes ikke av rehabiliteringsordningen.

Utgitt av:
Kulturdepartementet
Idrettsavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000

Publikasjonskode: V-0977 B
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
03/2016 - opplag 700

